
-Organizacioni odbor savjetovanja-

Broj: 28-1/26

Neum, 06.06.2026. godine

**ZAKLJUČCI I PREPORUKE SA XXIV SAVJETOVANJA IZ KRIVIČNOPRAVNE OBLASTI
„SAVREMENI IZAZOVI KRIVIČNOG PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI“
Neum, hotel „Zenit“, od 3. do 6. juna 2026. godine**

U V O D

U periodu od 3. 6. do 6. 6. 2026. godine u Neumu – hotel „Zenit“, održano je XXIV savjetovanje iz krivične oblasti pod radnim naslovom „*Savremeni izazovi krivičnog pravosuđa u Bosni i Hercegovini*“. Savjetovanju je prisustvovalo 430 (četiri stotine trideset) učesnika koje su činili sudije, tužioci, advokati, predstavnici zakonodavne vlasti, izvršne vlasti, predstavnici ministarstava pravde iz Bosne i Hercegovine, zastupnici iz zavoda za pružanje pravne pomoći, pravobranioци, članovi akademske zajednice, predstavnici ministarstava unutrašnjih poslova, predstavnici međunarodnih organizacija i drugi pravници koji djeluju u oblasti krivičnog prava iz Bosne i Hercegovine kao i iz Crne Gore i Republike Hrvatske.

Savjetovanje su organizovali: Udruženje sudija/sudaca Federacije Bosne i Hercegovine zajedno sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine, Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj, Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine, Udruženjem sudija Republike Srpske, Udruženjem sudija Bosne i Hercegovine, Udruženjem žena sudija Bosne i Hercegovine, Udruženjem sudija Suda Bosne i Hercegovine, Udruženjem sudija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Udruženjem tužilaca/tužitelja Federacije Bosne i Hercegovine, Udruženjem tužilaca Republike Srpske, Udruženjem tužilaca Bosne i Hercegovine, Advokatskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine, Advokatskom komorom Republike Srpske, Pravosudnom komisijom Brčko Distrikta BiH.

Savjetovanje je organizovano uz podršku INL - Biroa za međunarodne narkotike i provođenje zakona u Bosni i Hercegovini, UNODC-a – Ureda Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal, Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine i Akademije evropskog prava (ERA). Sve navedene institucije su imale svoje panele na Savjetovanju ili pružile podršku u organizaciji ovogodišnjeg Savjetovanja.

Podršku savjetovanju je pružila Sudska policija Federacije Bosne i Hercegovine u osiguranju događaja.

Program savjetovanja realizovan je kroz plenarne sjednice i rad stručnih radnih grupa. Tokom rasprava razmatrana su najznačajnija pitanja iz oblasti materijalnog i procesnog krivičnog prava, međunarodne pravne saradnje, digitalnih dokaza, primjene savremenih tehnologija u pravosuđu, zaštite životne sredine, oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, zaštite integriteta izbornog procesa, kao i druga pitanja od značaja za razvoj efikasnog, nezavisnog i profesionalnog krivičnog pravosuđa.

Polazeći od izlaganja učesnika, rezultata stručnih rasprava i zaključaka radnih grupa, učesnici Savjetovanja usvojili su sljedeće zaključke i preporuke:

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Učesnici Savjetovanja smatraju da oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom predstavlja jedan od najefikasnijih instrumenata suzbijanja organizovanog kriminala, korupcije, finansijskog kriminaliteta i drugih teških oblika kriminala. Oduzimanjem nezakonito stečene imovine ostvaruje se legitimni javni interes sprečavanja da učinilac ili druga povezana lica zadrže korist ostvarenu izvršenjem krivičnog djela, čime se jača povjerenje građana u vladavinu prava i efikasnost pravosudnog sistema.

Primjena instituta oduzimanja imovinske koristi mora biti zasnovana na načelu zakonitosti, pravne sigurnosti, proporcionalnosti i djelotvorne sudske kontrole, uz puno poštovanje prava garantovanih Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Svako ograničenje prava na mirno uživanje imovine mora biti propisano zakonom, usmjereno ostvarivanju legitimnog cilja i proporcionalno okolnostima konkretnog slučaja.

Učesnici Savjetovanja preporučuju nadležnim zakonodavnim organima da se preispitaju zakonska rješenja o vremenskoj primjeni odredaba o proširenom oduzimanju imovine, uz dosljedno poštovanje načela zakonitosti, pravne sigurnosti, zaštite imovine, pretpostavke nevinosti i proporcionalnosti. Posebno je potrebno precizno urediti dokazni standard, relevantni vremenski period, teret dokazivanja i procesna prava vlasnika i trećih lica, vodeći računa o praksi Evropskog suda za ljudska prava.¹

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti i preciznijem normiranju sadržaja sudskih odluka kojima se određuju ili produžavaju privremene mjere osiguranja. Takve odluke trebaju sadržavati jasno obrazložene razloge koji opravdavaju njihovo određivanje, uz ocjenu zakonitosti, nužnosti i proporcionalnosti mjere, kao i razloge zbog kojih se cilj postupka ne može postići blažim sredstvima.

U skladu sa standardima Evropskog suda za ljudska prava, sudska kontrola privremenih mjera mora biti stvarna i djelotvorna tokom cijelog trajanja mjere. Automatsko ili nedovoljno obrazloženo produžavanje privremenih mjera, bez periodične procjene njihove zakonitosti, nužnosti i proporcionalnosti te bez djelotvorne mogućnosti osporavanja, može dovesti do povrede prava zajamčenih EKLJP.

Učesnici Savjetovanja smatraju da je potrebno normativno urediti pitanja koja se odnose na identifikaciju, privremeno oduzimanje, upravljanje, čuvanje i trajno oduzimanje digitalne imovine, uključujući kriptovalute i druge oblike virtualne imovine. Pri tome je potrebno voditi računa o međunarodnim standardima, razvoju evropskog zakonodavstva i specifičnostima digitalne ekonomije, uz osiguravanje odgovarajućih procesnih garancija.

Prilikom eventualnih izmjena zakonodavstva potrebno je dosljedno poštovati načelo zabrane retroaktivnosti. Svako zakonsko rješenje kojim se uređuje oduzimanje imovinske koristi mora biti usklađeno sa ustavnim principima i praksom Evropskog suda za ljudska prava, vodeći računa da se zaštita javnog interesa ostvaruje bez narušavanja temeljnih prava pojedinaca.

¹ U predmetu Ulemek protiv Srbije Evropski sud za ljudska prava je razmatrao prirodu proširenog oduzimanja i zaključio da konkretna mjera nije predstavljala „kaznu“ u smislu člana 7. EKLJP, ali to ne ukida zahtjeve zakonitosti, proporcionalnosti, veze s kriminalnom aktivnošću i pravičnosti postupka. U predmetu Dassa Foundation i drugi protiv Lihtenštajna isti Sud je donio odluku o dopuštenosti u specifičnom kontekstu privremenog osiguranja imovine, a ne opću potvrdu neograničene retroaktivne konfiskacije.)

Učesnici Savjetovanja naglašavaju da pravilna primjena standarda Evropskog suda za ljudska prava ne podrazumijeva samo formalno pozivanje na sudsku praksu, nego njeno dosljedno ugrađivanje u zakonodavna rješenja i svakodnevnu sudsku praksu. Time se doprinosi jačanju pravne sigurnosti, jednakosti građana pred zakonom i zaštiti ljudskih prava.

Digitalni dokazi i umjetna inteligencija

Digitalna transformacija društva dovela je do značajnih promjena u načinu izvršenja krivičnih djela, prikupljanja dokaza i vođenja krivičnih postupaka. Digitalni dokazi danas predstavljaju jednu od najvažnijih dokaznih kategorija u predmetima organizovanog kriminala, korupcije, kompjuterskog kriminala, finansijskog kriminaliteta i drugih složenih oblika kriminala.

Važeći zakonodavni okvir u Bosni i Hercegovini nije u potpunosti prilagođen razvoju savremenih informacionih tehnologija niti pruža odgovore na brojna pitanja koja se odnose na prikupljanje, čuvanje, autentičnost, integritet, analizu i izvođenje digitalnih dokaza u krivičnom postupku.

Učesnici Savjetovanja smatraju da je potrebno pristupiti sistemskom unapređenju zakonodavstva kojim će se preciznije urediti pojam digitalnog dokaza, uslovi njegovog pribavljanja, način osiguranja integriteta elektronskih podataka, pravila njihovog čuvanja, dokumentovanja lanca nadzora (chain of custody), kao i procesne pretpostavke njihove upotrebe pred sudom.

Pri tome posebna pažnja mora biti posvećena zaštiti prava na privatnost iz člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Prilikom prikupljanja i korištenja digitalnih podataka potrebno je osigurati pravičnu ravnotežu između interesa krivičnog gonjenja i zaštite temeljnih prava pojedinaca, primjenjujući načela zakonitosti, nužnosti i proporcionalnosti.

Posebno se naglašava potreba uspostavljanja jedinstvenih metodoloških standarda za prikupljanje, čuvanje, analizu i prezentaciju digitalnih dokaza u svim fazama krivičnog postupka. Integritet digitalnog dokaza mora biti osiguran od trenutka njegovog pribavljanja do izvođenja pred sudom, uz potpunu dokumentovanost svih radnji koje su preduzete nad elektronskim podacima.

Učesnici Savjetovanja smatraju da je potrebno unaprijediti zakonski okvir kojim se uređuje međunarodna pravna pomoć u pribavljanju elektronskih dokaza, imajući u vidu sve izraženiju prekograničnu prirodu savremenog kriminaliteta. Bosna i Hercegovina treba nastaviti usklađivanje svog zakonodavstva sa međunarodnim instrumentima koji uređuju ovu oblast, uključujući Konvenciju Vijeća Evrope o cyber kriminalu i njen Drugi dodatni protokol, kao i druge relevantne međunarodne izvore.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti korištenju komunikacija pribavljenih putem međunarodne pravne pomoći, uključujući komunikacije ostvarene putem kriptovanih komunikacijskih platformi. Prilikom ocjene zakonitosti takvih dokaza sudovi trebaju polaziti od činjenice da se zakonitost dokazne radnje prvenstveno cijeni prema pravu države u kojoj je radnja provedena (načelo locus regit actum), uz istovremenu obaveznu domaće suda da ocijeni da li korištenje takvog dokaza u konkretnom postupku ispunjava zahtjeve pravičnog suđenja iz člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Prilikom odlučivanja o dopuštenosti ovih dokaza sudovi su dužni izvršiti ocjenu da li je postupak njihovog pribavljanja bio zakonit, da li je odbrani omogućeno djelotvorno osporavanje njihove vjerodostojnosti i da li je, posmatrano u cjelini, krivični postupak ostao pravičan. Nijedan pojedinačni dokaz ne može se posmatrati izolovano, već u okviru ukupne dokazne građe izvedene tokom postupka.

Učesnici Savjetovanja smatraju da razvoj umjetne inteligencije predstavlja jedan od najvećih izazova savremenog krivičnog pravosuđa. Napredni sistemi umjetne inteligencije otvaraju nova pitanja u vezi sa krivičnopravnom odgovornošću, odgovornošću pravnih lica, zaštitom privatnosti, sigurnošću informacionih sistema i pouzdanošću automatizovanih odluka.

U tom smislu preporučuje se da zakonodavne aktivnosti budu usmjerene na:

- usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa evropskim standardima koji uređuju razvoj i primjenu sistema umjetne inteligencije;
- preciznije normiranje krivičnopravne zaštite u slučajevima zloupotrebe sistema umjetne inteligencije;
- razvoj procesnih pravila koja omogućavaju efikasno korištenje dokaza nastalih primjenom savremenih tehnologija uz puno poštovanje ljudskih prava;
- jačanje institucionalnih kapaciteta pravosudnih i policijskih organa za otkrivanje i dokazivanje krivičnih djela izvršenih korištenjem savremenih informacionih tehnologija.

Učesnici Savjetovanja posebno naglašavaju da umjetna inteligencija ne može zamijeniti nezavisno sudijsko odlučivanje niti samostalnu ocjenu dokaza od strane suda. Primjena sistema umjetne inteligencije/sustava umjetne inteligencije/sistema veštačke inteligencije može predstavljati pomoćni alat u analizi velikih količina podataka, ali konačne odluke koje utiču na prava i slobode građana moraju donositi isključivo nadležni organi u skladu sa zakonom.

Također se preporučuje razvoj interdisciplinarnog pristupa koji će povezati pravosuđe, akademsku zajednicu, stručnjake iz oblasti informacionih tehnologija i forenzičkih nauka radi razvoja jedinstvenih standarda digitalne forenzike u Bosni i Hercegovini.

Kriptovalute

Učesnici Savjetovanja smatraju da razvoj tržišta virtualne imovine zahtijeva donošenje jasnog i cjelovitog normativnog okvira kojim će se urediti pravni status kriptovaluta i drugih oblika digitalne imovine.

S obzirom na to da posjedovanje i promet kriptovaluta sami po sebi ne predstavljaju protivpravnu aktivnost, zakonodavstvo treba jasno razlikovati zakonite finansijske aktivnosti od njihove eventualne zloupotrebe u svrhu pranja novca, finansiranja terorizma, poreskih utaja i drugih oblika kriminaliteta.

Preporučuje se usklađivanje domaćih propisa sa relevantnim međunarodnim standardima i pravnom stečevinom Evropske unije, posebno u dijelu koji se odnosi na registraciju pružalaca usluga virtualne imovine, sprečavanje pranja novca, zaštitu korisnika i nadzor nad finansijskim transakcijama.

Potrebno je jasno urediti prava i obaveze pružalaca usluga virtualne imovine, investitora i nadležnih regulatornih organa, kao i način evidentiranja, oporezivanja i oduzimanja digitalne imovine kada za to postoje zakonski uslovi.

Jasno i predvidivo zakonodavstvo doprinijet će razvoju sigurnog poslovnog okruženja, jačanju pravne sigurnosti, efikasnijem radu pravosuđa i boljoj zaštiti javnog interesa.

Krivičnopravna i krivičnoprocesna oblast

Učesnici Savjetovanja potvrđuju da pravo osumnjičenog da bude blagovremeno i na razumljiv način obaviješten o prirodi i razlozima optužbe predstavlja jedno od temeljnih procesnih prava sadržanih u članu 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Radi potpunijeg usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa evropskim standardima preporučuje se preispitivanje važećih odredaba zakona o krivičnom postupku koje uređuju način i vrijeme informisanja osumnjičenih osoba o njihovim pravima, uključujući pravo na branioca, pravo na šutnju i druga procesna prava od značaja za ostvarivanje pravičnog suđenja. Potrebno je osigurati da procesne garancije budu djelotvorne u praksi, a ne samo formalno propisane, kako bi se očuvalo povjerenje javnosti u zakonitost i pravičnost krivičnih postupaka.²

Zaštita životne sredine

Učesnici Savjetovanja ocjenjuju da postojeći krivičnopravni okvir zaštite životne sredine u Bosni i Hercegovini ne odgovara u potpunosti savremenim izazovima koji proizlaze iz industrijskog razvoja, klimatskih promjena, nezakonite eksploatacije prirodnih resursa i organizovanog ekološkog kriminala.

Zbog toga se preporučuje sveobuhvatna revizija krivičnog zakonodavstva radi njegovog usklađivanja sa pravnom stečevinom Evropske unije i međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine, uz jasno definisanje novih oblika krivičnih djela protiv životne sredine, efikasnijih krivičnih sankcija i odgovarajućih mjera za otklanjanje posljedica ekološke štete.

Preporučuje se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnoj skupštini Republike Srpske i Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da, u okviru svojih ustavnih nadležnosti, nastave aktivnosti na donošenju i međusobnom usklađivanju propisa iz oblasti zaštite životne sredine, uz dosljedno preuzimanje relevantnih standarda prava Evropske unije.

Posebno je potrebno unaprijediti krivičnopravnu zaštitu voda, zraka, tla, šuma, biodiverziteta i zaštićenih prirodnih područja, te razviti efikasnije mehanizme krivičnog gonjenja za slučajeve nezakonitog upravljanja otpadom, nezakonite eksploatacije prirodnih bogatstava, zagađenja velikih razmjera i drugih oblika ekološkog kriminala.

Učesnici Savjetovanja smatraju da krivične sankcije za najteže oblike ugrožavanja životne sredine trebaju ostvarivati stvarni preventivni učinak. Pored kazni, zakonodavstvo treba omogućiti izricanje mjera kojima se nalaže sanacija posljedica, obnova prirodnih dobara i otklanjanje štete prouzrokovane izvršenjem krivičnog djela, kada je to moguće.

Preporučuje se unapređenje propisa kojima se uređuju koncesije, procjena uticaja na životnu sredinu i izdavanje okolišnih dozvola, kako bi se osigurala međusobna usklađenost ovih postupaka i njihova stvarna preventivna funkcija.

Studije procjene uticaja na životnu sredinu trebaju predstavljati stručno zasnovane i objektivne analize koje obuhvataju neposredne, kumulativne i dugoročne posljedice planiranih zahvata na prirodne resurse, zdravlje stanovništva i klimatske promjene. Njihova

² Standardi koje je razvio ESLJP – hitnost, detaljnost i efektivnost obaviještenosti – potvrđeni su i u Direktivi 2012/13/EU koja uređuje pravo na informacije u krivičnom postupku i zahtijeva pravovremeno obavješćavanje osumnjičenih i optuženih osoba o njihovim pravima i optužbi. Iako Bosna i Hercegovina nije država članica Evropske unije, Direktiva 2012/13/EU nema neposredno dejstvo kao izvor obaveze na isti način kao u državama članicama, ali može služiti kao evropski standard i orijentir u procesu usklađivanja zakonodavstva.

svrha ne može biti isključivo ispunjavanje formalnog zakonskog uslova, već pružanje pouzdane stručne osnove za donošenje zakonitih upravnih odluka.

Učesnici Savjetovanja naglašavaju potrebu jačanja saradnje između tužilaštava, sudova, inspekcijskih organa, policijskih agencija i stručnih institucija u predmetima ekološkog kriminala. Složeni predmeti zaštite životne sredine zahtijevaju interdisciplinarni pristup, angažovanje odgovarajućih vještaka i koordinisano djelovanje svih nadležnih organa.

Preporučuje se uspostavljanje jedinstvene evidencije sudske prakse u predmetima zaštite životne sredine radi ujednačavanja sudskog postupanja i razvoja pravne sigurnosti.

Također se preporučuje dosljedna primjena načela „zagađivač plaća“, uz osiguravanje pune naknade štete i provođenje mjera kojima se omogućava obnova oštećenih prirodnih sistema u najvećoj mogućoj mjeri.

Učesnici Savjetovanja smatraju da zaštita životne sredine predstavlja jedno od temeljnih pitanja vladavine prava i održivog razvoja, te da efikasna primjena krivičnog zakonodavstva u ovoj oblasti doprinosi zaštiti javnog interesa i ostvarivanju međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

II. DRUGE MJERE I AKTIVNOSTI

Digitalni dokazi i umjetna inteligencija

Pored zakonodavnih aktivnosti, učesnici Savjetovanja smatraju da je potrebno preduzeti odgovarajuće institucionalne i organizacione mjere radi unapređenja kapaciteta pravosuđa i policijskih agencija za odgovor na izazove digitalnog doba.

Digitalna transformacija kriminaliteta zahtijeva razvoj savremenih tehničkih i stručnih kapaciteta koji će omogućiti efikasno otkrivanje, dokumentovanje i procesuiranje krivičnih djela izvršenih korištenjem informaciono-komunikacionih tehnologija.

Preporučuje se da nadležni organi razmotre uspostavljanje odgovarajuće nacionalne infrastrukture za razvoj i primjenu sistema umjetne inteligencije u javnom sektoru, uz puno poštovanje ustavnih načela, zaštite ljudskih prava, sigurnosti informacionih sistema i zaštite ličnih podataka.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti razvoju specijalizovanih kapaciteta za digitalnu forenziku, analizu elektronskih dokaza, otkrivanje sofisticiranih oblika cyber kriminala i pružanje stručne podrške tužilaštvima i sudovima u složenim predmetima.

Učesnici Savjetovanja podržavaju jačanje saradnje između pravosuđa, policijskih agencija, akademske zajednice i stručnjaka iz oblasti informacionih tehnologija radi razvoja jedinstvenih metodologija, standarda i stručnih smjernica u oblasti digitalne forenzike.

Preporučuje se kontinuirano praćenje tehnološkog razvoja i blagovremeno prilagođavanje institucionalnih kapaciteta novim sigurnosnim izazovima, uključujući zloupotrebe sistema umjetne inteligencije, automatizovanih informacionih sistema, digitalnih identiteta i drugih naprednih tehnologija.

Novi standardi u mobilnoj forenzici

Savremeni sistemi zaštite mobilnih uređaja, enkripcije podataka i sigurnosnih mehanizama zahtijevaju stalno unapređenje metoda digitalne forenzike.

Učesnici Savjetovanja preporučuju razvoj jedinstvenih stručnih standarda za postupanje prilikom osiguranja, pregleda i vještačenja mobilnih uređaja, uz puno poštovanje procesnih garancija i prava na privatnost.

Posebno se naglašava potreba kontinuirane saradnje između proizvođača tehnologije, forenzičkih laboratorija, policijskih agencija, tužilaštava i sudova radi razvoja pouzdanih metoda prikupljanja i analize digitalnih dokaza.

Efikasna komunikacija između vještaka, tužilaca i sudija predstavlja jedan od ključnih uslova za pravilnu ocjenu digitalnih dokaza u krivičnom postupku.

Zaštita životne sredine

Učesnici Savjetovanja preporučuju razvoj jedinstvenih smjernica za postupanje policijskih agencija, inspekcijskih organa, tužilaštava i sudova u predmetima ekološkog kriminala.

Potrebno je razvijati proaktivniji pristup otkrivanju i procesuiranju ovih krivičnih djela, uz blagovremeno osiguranje dokaza, angažovanje odgovarajućih vještaka i efikasnu međuinstitucionalnu saradnju.

Posebno se preporučuje uspostavljanje sistema kontinuiranog monitoringa najugroženijih prirodnih područja, uključujući vodotokove, akumulacije i druga područja od posebnog značaja za zaštitu životne sredine.

Na taj način omogućit će se pravovremeno otkrivanje štetnih posljedica, kvalitetnije dokazivanje u krivičnim postupcima i efikasnija zaštita javnog interesa.

Izborni zakon Bosne i Hercegovine

Učesnici Savjetovanja potvrđuju da zaštita integriteta izbornog procesa predstavlja jedno od temeljnih pitanja vladavine prava i demokratskog poretka. Efikasno otkrivanje i procesuiranje izbornih krivičnih djela od posebnog je značaja za očuvanje povjerenja građana u izborni sistem i institucije Bosne i Hercegovine.

Preporučuje se uspostavljanje redovne koordinacije između Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, tužilaštava, policijskih agencija i drugih nadležnih institucija kroz imenovanje kontakt osoba i održavanje periodičnih koordinacionih sastanaka radi razmjene iskustava i unapređenja saradnje.

Potrebno je razviti jedinstvene operativne smjernice i kontrolne liste koje će unaprijediti kvalitet prijave, prikupljanje dokaza i ujednačiti postupanje svih nadležnih organa u predmetima izbornih krivičnih djela.

Preporučuje se provođenje periodičnih analiza tužilačkih odluka kojima prijave nisu rezultirale pokretanjem krivičnog postupka, kao i analiza pravosnažnih osuđujućih presuda radi sagledavanja efikasnosti postojećeg sistema krivičnog postupka zaštite izbornog procesa.

Također se preporučuje provođenje javnih kampanja kojima će građani biti upoznati sa oblicima izbornih zloupotreba, načinom njihovog prijavljivanja i krivičnopravnim posljedicama takvih ponašanja.

III. EDUKACIJA

Opći i posebni dio krivičnih zakona u Bosni i Hercegovini te procesnog zakonodavstva

Učesnici Savjetovanja smatraju da kontinuirano stručno usavršavanje predstavlja jedan od osnovnih preduslova za pravilnu i ujednačenu primjenu krivičnog zakonodavstva.

Programi edukacije trebaju obuhvatiti najnoviju praksu vrhovnih sudova u Bosni i Hercegovini, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava, s

posebnim osvrtom na institute saizvršilaštva, umišljaja, pokušaja, sticaja krivičnih djela, odmjeravanja kazne i drugih pitanja koja se u praksi pojavljuju kao sporna.

Krivično djelo trgovine uticajem

Preporučuje se organizovanje posebnih stručnih programa posvećenih procesuiranju koruptivnih krivičnih djela, uključujući krivično djelo trgovine uticajem.

Edukacije trebaju obuhvatiti analizu sudske prakse, dokaznih standarda, međunarodnih iskustava i najčešćih praktičnih problema koji se pojavljuju u istragama i sudskim postupcima.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti jačanju institucionalnog integriteta i razvoju jedinstvenog razumijevanja obilježja ovog krivičnog djela.

Nasilje u porodici

Učesnici Savjetovanja preporučuju kontinuiranu edukaciju sudija, tužilaca, policijskih službenika i drugih stručnjaka koji učestvuju u postupcima zaštite žrtava nasilja u porodici.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti pravilnoj procjeni rizika, određivanju zaštitnih mjera, koordinaciji između institucija i primjeni međunarodnih standarda zaštite žrtava.

Neophodno je razvijati jedinstvenu praksu kojom će se osigurati blagovremena i djelotvorna zaštita žrtava nasilja.

Krivična djela protiv sigurnosti saobraćaja

Preporučuje se nastavak stručnog usavršavanja u oblasti saobraćajnih delikata, s posebnim naglaskom na pravilno utvrđivanje uzročno-posljedične veze, analizu saobraćajne dinamike i vrednovanje nalaza i mišljenja vještaka saobraćajne struke.

Sudije i tužioci trebaju posvetiti posebnu pažnju razlikovanju neposrednog uzroka saobraćajne nezgode od okolnosti koje utiču isključivo na obim nastalih posljedica.

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Potrebno je nastaviti specijalizovane programe edukacije o primjeni propisa kojima je uređeno oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

Programi edukacije trebaju obuhvatiti analizu domaće sudske prakse, odluka vrhovnih sudova, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava, kao i razmjenu iskustava između sudova, tužilaštava i drugih nadležnih institucija.

Digitalni dokazi

Kontinuirana edukacija u oblasti digitalnih dokaza predstavlja jedan od prioriteta savremenog pravosuđa.

Programi stručnog usavršavanja trebaju obuhvatiti: digitalnu forenziku; međunarodnu pravnu pomoć u pribavljanju elektronskih dokaza; zakonitost korištenja komunikacija pribavljenih putem međunarodne saradnje; primjenu umjetne inteligencije u pravosuđu; etičke standarde korištenja novih tehnologija; zaštitu prava na privatnost i pravično suđenje u digitalnom okruženju.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti razvoju jedinstvenih kriterija za ocjenu zakonitosti digitalnih dokaza u skladu sa Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Zaštita životne sredine

Preporučuje se uspostavljanje kontinuiranih programa edukacije iz oblasti ekološkog kriminala, koji će uključivati sudije, tužioce, policijske službenike, inspektore i stručnjake različitih profila.

Programi trebaju obuhvatiti primjenu međunarodnih standarda, razvoj sudske prakse, saradnju sa prirodnim i tehničkim naukama, kao i razmjenu iskustava sa državama koje imaju razvijene sisteme krivičnopravne zaštite životne sredine.

Borba protiv organizovanog kriminala

Potrebno je nastaviti razvijati specijalizovane programe edukacije o međunarodnoj pravnoj saradnji, zajedničkim istražnim timovima, finansijskim istragama, digitalnim dokazima i upravljanju složenim predmetima organizovanog kriminala i korupcije.

Poseban značaj imaju razmjena iskustava sa međunarodnim partnerima i upoznavanje sa najboljim evropskim praksama u vođenju složenih krivičnih postupaka.

Održavanje reda u sudnici

Programi edukacije trebaju obuhvatiti pravilnu primjenu procesnih ovlaštenja sudije u održavanju reda u sudnici, zaštiti dostojanstva suda i očuvanju pravičnosti postupka.

Potrebno je razvijati jedinstvene standarde primjene procesnih kazni uz puno poštovanje prava na odbranu, slobode izražavanja i načela proporcionalnosti.

IV.

Učesnici XXIV savjetovanja iz krivičnopravne oblasti izražavaju punu podršku unapređenju radnopravnog i materijalnog statusa administrativno-tehničkog osoblja zaposlenog u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine.

Administrativni službenici i namještenici predstavljaju neizostavan dio pravosudnog sistema, a njihov stručan i odgovoran rad značajno doprinosi efikasnom funkcionisanju sudova i tužilaštava.

Pozivaju se nadležni zakonodavni i izvršni organi da, u okviru svojih nadležnosti, nastave aktivnosti na unapređenju njihovog profesionalnog i materijalnog položaja kroz odgovarajuće zakonske i podzakonske mjere.

V.

Učesnici Savjetovanja izražavaju zahvalnost svim domaćim i međunarodnim partnerima koji su pružili stručnu, organizacionu i finansijsku podršku realizaciji XXIV savjetovanja iz krivičnopravne oblasti. Posebno se zahvaljuju INL - Birou za međunarodne narkotike i provođenje zakona, UNODC – Uredu Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal i

Akademiji evropskog prava (ERA) koji su imali svoje panele ili izlagače na savjetovanju i Sudskoj policiji Federacije Bosne i Hercegovine na podršci u osiguranju savjetovanja.

Posebna zahvalnost upućuje se i predavačima, moderatorima panela, članovima organizacionog odbora, centrima za edukaciju sudija i tužilaca, međunarodnim organizacijama i svim učesnicima koji su svojim stručnim doprinosom unaprijedili kvalitet rasprava i usvojenih zaključaka.

Učesnici Savjetovanja potvrđuju opredijeljenost za nastavak saradnje sa domaćim i međunarodnim institucijama radi daljnjeg razvoja nezavisnog, stručnog, efikasnog i odgovornog krivičnog pravosuđa u Bosni i Hercegovini.

Istovremeno se naglašava potreba nastavka stručnog dijaloga o svim pitanjima od značaja za unapređenje krivičnog zakonodavstva, sudske prakse i međunarodne pravne saradnje, posebno u oblastima organizovanog kriminala, korupcije, digitalnih dokaza, zaštite životne sredine i primjene novih tehnologija u pravosuđu.

Organizacioni odbor zahvaljuje svim učesnicima na aktivnom doprinosu radu Savjetovanja i poziva stručnu i naučnu javnost da učestvuje u radu XXV savjetovanja iz krivičnopravne oblasti, koje se planira održati od 1. do 4. juna 2027. godine u Neumu.

Sastavni dio ovih zaključaka i preporuka je IZVJEŠTAJ SA XXIV SAVJETOVANJA IZ KRIVIČNOPRAVNE OBLASTI: „SAVREMENI IZAZOVI KRIVIČNOG PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI“ broj 28/26 od 6. 6. 2026. godine.

Za Organizacioni odbor XXIV savjetovanja iz krivičnopravne oblasti Neum 2026
Predsjednik Organizacionog odbora
Elis Sultanić, s. r.

Neum, 6. 6. 2026. godine